

Автори: Даниел Станоески, Снежна Камиловска Трповска

Датум: Јули 2024

PDF: [From Silence to Strength Country Report for North Macedonia.pdf](#)

SLAPP (Strategic Lawsuits Against Public Participation) или стратешки тужби против јавно учество се правни постапки кои се користат за заплашување и замолчување на критичари преку оптоварување со судски трошоци и долготрајни процеси. Овие тужби најчесто ги поднесуваат моќни поединци или организации против новинари, активисти или граѓани кои изразуваат критички ставови за прашања од јавен интерес. Целта на SLAPP тужбите не е да се добие правда, туку да се цензурира, заплаши и замолчи критиката.

Овој извештај открива загрижувачки тренд на зголемување на стратешките тужби против јавното учество (SLAPP) во Северна Македонија. Клучни наоди вклучуваат:

- Северна Македонија има 0,29 SLAPP случаи на 100.000 жители, што ја става меѓу 10-те земји со највисока стапка во Европа.
- Здружението на новинари на Македонија (ЗНМ) забележало двојно повеќе тужби за навреда и клевета во 2022 година во споредба со 2021.
- Најчести цели на SLAPP тужбите се новинари, медиуми, уредници, активисти и невладини организации.
- Тактиките вклучуваат барање високи отштети, привремени мерки за забрана на

објавување и агресивни правни закани.

Извештајот истакнува дека во Северна Македонија нема посебна анти-SLAPP регулатива, што ги остава тужените без соодветна заштита. Експертите препорачуваат:

- Воведување специјализирани судии и оддели за случаи на клевета и навреда
- Зајакнување на едукацијата за судиите за практиката на Европскиот суд за човекови права
- Подобрување на законската рамка за рано отфрлање на SLAPP тужби
- Зголемување на јавната свест за штетните ефекти на SLAPP врз слободата на изразување

Извештајот повикува на поголема поддршка за жртвите на SLAPP, вклучувајќи правна и финансиска помош, како и психолошка поддршка. Исто така, се нагласува потребата од поголема транспарентност и воведување јавен регистар на SLAPP случаи.